

náležitostí skutkové podstaty přečinu zanedbání povinné péče vykonáním z mezí spravedlivé nutné sebeobranu, máje na zřeteli jen jedinou. Pro tento trestný čin jsou tu předpoklady nejen, když byl podniknut skutečně protiprávní útok na život, svobodu nebo jmění, a povaha osob, času, místa, způsob útoku nebo jiné okolnosti činí použití takové obrany potřebným, by útok byl odvrácen, nýbrž i, když se pachatel omylem mohl domnívati, že jest napaden a v tomto mylném chápání skutečností bránil se proti domnělému útoku. Pouhé zjištění, že B. na obžalovaného neútočil, a takto zjištění nedostatku objektivních předpokladů nutné obrany nemůže proto samo o sobě ještě býti pramenem usuzování o pohnutce činu, tím méně, an rozsudek zároveň ponechává zcela bez povšimnutí důležitou skutečnost, vyšlou najevo při hlavním přelíčení a mající rozhodný význam pro případný stav putativní nutné obrany. Podle výpovědí svědků stala se událost v noci na místě jen nezřetelně osvětleném, kdež, jak tvrdí svědci i obžalovaný, mohli se v nočním šeru klamati ve svém pozorování. I kdyby bylo pravdou, že B. nevytáhl nůž na obžalovaného a s ním se na něho nehnal, přece skutečnost nejasného osvětlení místa při vrávoravém sehnutém postoji B-ově, jak potvrzen je svědky, jakož i pitvním nálezem, měla býti nalézacímu soudu podnětem k úvahám, zda obžalovaný nemohl shýbání se B-ovo považovati za počínající útok proti jeho osobě, jemuž se takto, ať již z omylu a z nesprávného chápání skutečného stavu věci, nebo z úleku a z nemístného přestrašení, snažil předejítí použitím střelné zbraně. Poněvadž tudíž úsudek soudu o zlém úmyslu obžalovaného jednak nevyplývá podle zásad logického uvažování ze skutečností, jež nalézací soud vzal za podklad onoho závěru, jednak nalézací soud při zjišťování základních skutečností pro onen úsudek pominul mlčením okolnosti závažné, bylo rozsudek zrušiti jako zmatečný podle § 281 čís. 5 tr. ř. a věc podle § 288 čís. 1 tr. ř. vrátiti soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

### Čís. 3707.

**Podvod, umluvili-li se členové stavebního družstva mezi sebou a se svými manželkami zálučným způsobem na postupu, kterým za zneužití notáře a soudu měly býti na úkor stavitele zachráněny pro ně přínosy, které byly již i podle stanov i podle svého účelového a faktického určení nevypověditelnou zálohou stavební.**

Podvodné jednání není tu vyloučeno po případě ani tím, že (někteří) pachatelé nebyli ani členy družstva pro nedostatek písemné přihlášky, tvořící podle stanov a podle § 3 zákona o společenstvech ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. pro obor práva civilního nezbytnou podmínku pro nabytí členství.

Pro obor práva trestního nerozhoduje civilně-právní, nýbrž faktický stav, který tu byl v době trestného činu.

Podvod lze spáchatí nejen tím, že byla předstírána pohledávka, která skutečně neexistovala, neb aspoň ne v takové výši, nýbrž i tím, že byla předstírána ohledně pohledávky skutečně existující její vypověditelnost,

tedy určitá okolnost týkající se splatnosti pohledávky, jakož i pro vznik pohledávky rozhodná okolnost, proti komu příslušela.

Ustanovením § 88 zák. o společenstvech nemá sice býti řečeno, že by společenstvo nesmělo své obchodování rozšířiti i na nečleny, musí se však tak díti vždy ve prospěch vlastních členů a není za žádných okolností přípustno rozšiřovati na nečleny veškerou činnost společenstva.

Vklad člena bytového a stavebního družstva stává se nevypověditelným jen, bylo-li přikročeno ke stavbě domu právě pro něho.

Není závady, by v případech, v nichž je stavebníkem veřejnoprávní korporace, veřejnoprávní ústav nebo obecně prospěšné stavební sdružení, nebylo ustanovení druhého odstavce § 26 prov. nař. čís. 191/1921 (že mohou vlastní prostředky, jimiž musí stavebník přispěti k úhradě stavebního nákladu, záležitosti i v práci, kterou stavebník přispěje k provedení stavby) obdobně použito i ohledně člena takového sdružení, hodlajícího nabýti vlastního (rodinného) domu.

Pouhé zažalování neplatné pohledávky a tvrzení nepravdivých skutečností v civilním sporu není sice o sobě podvodným jednáním, jde však o podvod, nešlo-li o pouhé zažalování pohledávek po právu nepozůstávajících a o pouhé tvrzení nepravdivých skutečností v civilním sporu, nýbrž o vzájemně se doplňující, na obapolném dorozumění spočívající a k poškození třetí osoby, na sporu nesúčastněné, směřující jednání obou stran, které nad to tvoří jen jednu složku řady dalších podvodných jednání pachatelů.

Přečin podle § 486 čís. 2 tr. zák. promlčuje se v jednom roce; pro počátek promlčení jest rozhodnou doba, kdy byla ukončena trestná činnost, tak, že za dobu spáchání deliktu jest pokládati okamžik, kdy byl proveden poslední úkon protizákonného jednání (doba, kdy pachatel učinil poslední dlun nebo splátku, zřídil zástavu, nebo nenavrhl — pokud se tak ještě v čas státi mohlo — vyrovnací řízení nebo vyhlášení úpadku).

(Rozh. ze dne 17. prosince 1929, Zm II 166/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací po ústním líčení zmateční stížnost devatenácti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 28. března 1929, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák., Jan M., František St., Čeněk E. a Vilém R. mimo to přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 2 tr. zák., zavrhl, pokud čelila proti výroku, jímž byli všichni obžalovaní uznáni vinnými zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák. Zmateční stížnosti, pokud čelila proti výroku, jímž byli obžalovaní Čeněk K., Jan M., František St. a Vilém R. uznáni vinnými přečinem úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 2 tr. zák., vyhověl, zrušil napadený rozsudek v tomto výroku, dále i ve výroku o trestu těchto obžalovaných a ve výroci s ním souvisejících a tyto obžalované zprostil podle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro onen přečin, jehož se prý

podle obžaloby dopustili tím, že v druhé polovici roku 1925 v Č. jako členové ředitelství bytového a stavebního družstva tamtéž z nedbalosti poškodili věřitele družstva tím, že vědouce, že družstvo je neschopno platiti, dluhy platili, zástavu zřídili a řízení vyrovnací nebo vyhlášení úpadku včas nenavrhli, mimo jiné z těchto

#### d ů v o d ů:

Obžalované, kteří byli napadeným rozsudkem uznáni vinnými zločinem podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. zák., lze roztržiti ve dvě skupiny, z nichž prvou tvoří obžalovaní, kteří byli podle rozsudkového zjištění členy Bytového a stavebního družstva pro Č. a okolí — jsou to obžalovaní Josef Š., Čeněk K., Jan M., Bedřich B., Vilém R., František St., František Sl. a Jana P-ová, kdežto do skupiny druhé náležejí jednak manželky právě jmenovaných, spoluobžalované Anna Š-ová, Marie K-ová, Antonie M-ová, Žofie B-ová, Marie R-ová, Františka St-ová a Barbora Sl-ová, jednak syn Jany P-ové, obžalovaný Antonín P., posléze obžalované Anežka P-ová a Marie Sv-ová, jejichž manželé, zatím zemřelý Jan P. a nyní v Americe dlící František Sv., byli podle rozsudkového zjištění svého času rovněž členy družstva. Zmateční stížnost poukazuje k § 17 stanov společenstva, podle něhož bez písemného prohlášení o přístupu není členství a vyvozuje z toho, dovolávajíc se zmatků podle § 281 čís. 5 po případě 9a., tr. ř., že obžalovaní podvod jim za vinu kladený spáchati nemohli, ježto nebyli pro nedostatky písemného prohlášení vůbec členy družstva. Podklad této námitky tvoří tvrzení, že z osob, o které tu jde, žádná písemné prohlášení o přístupu neučinila. Než zrušovací soud nepřikládá s hlediska podvodu otázce, zda obžalovaní byli podle přesného doslovu stanov členy družstva či nikoliv, takový význam jako obhajoba. I kdyby obžalovaní nebyli členy, nebylo by tím vyloučeno jejich podvodné jednání, které záleželo v tom, že se mezi sebou a se svými manželkami záluďným způsobem umluvili na postupu, kterým zneužitím notáře a soudu měly na úkor stavitele V-a býti zachráněny pro ně přínosy, které byly i podle stanov, i podle svého účelového a faktického určení nevypověditelnou zálohou stavební. Nelze proto s hlediska důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. nic namítati proti tomu, že nalézací soud zaujal zřejmě stanovisko, že pro obor práva trestního není rozhodnou písemná přihláška, tvořící pro obor práva civilního nezbytnou podmínku nabytí členství ve společenstvu. Nerozhodujeť pro obor práva trestního civilněprávní situace, nýbrž faktický stav, který tu byl v době trestného činu. S hlediska skutkové podstaty podvodu stačí, že se obžalovaní vůbec přihlásili za členy do družstva, třebaž ne písemně, že se sami za jeho členy považovali, povinnosti členské plnili a výhod z členství plnou měrou užívali, taktéž družstvem za členy byli pokládáni, jsouce zapsáni ve členských knihách a že i stavby zadány byly Antonínu V-ovi na podkladě stanov družstva. Nemohou se proto vymykati ze závazků ze stanov pro členy plynoucích. Již tento faktický stav je rozhodný pro posouzení činnosti obžalovaných s hle-

diska skutkové podstaty podvodu. Jen mimochodem budiž proto poukázáno k tomu, že rozsudek předpokládá, že obžalovaní písemné přihlášky učinili, že však tyto přihlášky nebyly nalezeny, kterýžto předpoklad není bez opory ve spisech; vyplýváť z ověřeného opisu přístupného prohlášení ve spisech, že z 35 osob 6 obžalovaných přistoupilo svými podpisy po rozumu § 3 zákona ze dne 6. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. za členy stavebního družstva, čímž by alespoň ohledně těchto 6 obžalovaných i podmínka nabytí členství podle družstevního zákona (§ 17 stanov) byla splněna.

Dovolávajíc se důvodu čís. 9 a) § 281 tr. ř. namítá dále zmateční stížnost, že se obžalovaní nemohli dopustiti podvodu tím, že uplatňovali pohledávky, které samy o sobě ani podle rozsudku nebyly předstírané, nýbrž byly po právu i co do své pravosti i co do číselné výše. Nehledíc k tomu, že již tento předpoklad zmateční stížnosti nesrovnává se pokud jde o číselnou výši řečených pohledávek, zúplna s příslušným skutkovým zjištěním rozsudkovým ohledně zvýšení položky 2250 Kč za různé práce vykonané při stavbě toho kterého domku na přemrštěný peníz 4300 Kč a ohledně pohledávky Antonína P-a, pozůstávající jen z části po právu, jest zdůrazniti, že podvod lze spáchat nejen tím, že byla předstírána pohledávka, která skutečně neexistovala neb aspoň ne v takové výši, nýbrž i tím, že byla předstírána ohledně pohledávky skutečně existující její vypověditelnost, tedy okolnost týkající se splatnosti pohledávky, jakož i pro vznik pohledávky rozhodná okolnost, proti komu příslušela. Správně proto spatřuje rozsudek vlastní jádro celkové podvodné činnosti obžalovaných v tom, že, s výjimkou obžalovaného Jana R-a ve vzájemném dorozumění lstivě předstírali, že obžalovaným Š-ové, K-ové, M-ové, B-ové, P-ové, R-ové (manželce obžalovaného Viléma R-e), P-ovi, St-ové, Sl-ové a Sv-ové přísluší proti družstvu bezpodmínečně pohledávky 10.500, 11.300, 12.000, 10.450, 11.300, 11.100, 11.100, 10.500, 10.500 a 14.300 Kč, ač ve skutečnosti šlo o pohledávky nevypověditelné (stavební zálohy), a to pohledávky, které řečeným vůbec nepříslušely, nýbrž patřily jakožto nevypověditelné stavební zálohy obžalovaným Š-ovi, K-ovi, M-ovi, B-ovi, zatím zemřelému P-ovi, Vilému R-ovi, P-ové, St-ovi, Sl-ovi a (v Americe dlicímu) Sv-ovi, dále v tom, že obžalovaní shora prv jmenovaní dali v dorozumění se svými manžely, Antonín P. se svojí matkou a na jejich návod i za jejich spolupůsobení vystaviti proti ustanovením stanov družstva a bez jeho souhlasu dlužní úpisy pro shora řečené osoby. Dále zjišťuje rozsudek mimo jiné i na základě doznání většiny obžalovaných výslovně, že obžalované ženy a Antonín P. nepůjčili peníze družstvu, nýbrž svým mužům, pokud se týče své matce, a správnost tohoto zjištění rozsudkového připouští podle toho, co shora bylo uvedeno, nepřímou vlastně i zmateční stížnost, která se v tom směru omezuje na jedinou věcně zřejmě bezpodstatnou námitku, podle níž prý již z toho, že tu nebylo notářských spisů, jichž je podle zákona zapotřebí při zápůjčkách mezi manžely, lze souditi, že manželky věnovaly své peníze na kupní ceny za domky jen prostřednictvím svých manželů, ve skutečnosti však družstvu. Podle zjištění v rozsudkových

důvodech naléhal však stavitel Antonín V., který prováděl stavby celkem 10 rodinných domků pro družstvo, v době, kdy všechny pokusy družstva o opatření úvěru již selhaly, na zaplacení svého účtu (podle předchozího zjištění rozsudkového činila jeho pohledávka 706.255 Kč 38 h) a tu se obžalovaní Sl., M., Vilém R., K. a P-ová jakož i Sv., vidouce zoufalý finanční stav družstva, dne 5. října 1924 usnesli, že dají pro své manželky, P-ová pro svého syna Antonína P-a vtělití (na domky družstva) hypotéky v oněch částkách. Rozsudek dovozuje, že tato úmluva byla již od počátku formálně neplatnou vzhledem k tomu, že podle § 15 č. 10 stanov náleží usnášeti se o zadlužení družstva do oboru působnosti valné hromady, dne 5. října 1924 nekonala se však valná hromada družstva, aniž vůbec která jeho valná hromada jednala o zadlužení družstva ve prospěch shora řečených a je schválila, tak že ono usnesení ze dne 5. října 1924 bylo pouhou soukromou akcí obžalovaných, nikoliv úkonem, který by zavazoval družstvo. Rozsudek zjišťuje však dále, že ve dnech 7., 8. a 9. října 1924 a pak dne 2. ledna 1925 podepsali tehdejší členové ředitelstva družstva, obžalovaný St., M., Sl. a Jan R., v přítomnosti ostatních obžalovaných u notáře Josefa J-a dlužní úpisy, opatřené doložkou o souhlasu družstva se zřízením oněch hypoték na nemovitém majetku družstva, jimiž družstvo uznalo, že dluží manželkám a synu obžalovaných členů družstva, jakož i obžalovaným P-ové a Sv-ové ony částky za dodaný materiál stavební. Podle názoru soudu učinili tak oni obžalovaní nejen bez aktivního oprávnění ve smyslu § 15 č. 10 stanov, nýbrž, zneužívající podle přesvědčení soudu oněch svých funkcí, zároveň i proti svému lepšímu vědomí; dluhopisy samy označuje rozsudek za nesprávné i ve směru materiálním, jelikož z knih družstva je patrné, že manželky členů družstva a Antonín P. nebyli nikdy v přímém spojení s družstvem, nanejvýš nedodali mu nikdy materiál, neměli tudíž za ním ani pohledávky, nýbrž ony pohledávky měli za družstvem jen obžalovaní manželé a Jana P-ová, dále P. a S. jednak za uložené hotové peníze, jednak za práce při stavbě, tyto jejich pohledávky byly však nevypověditelnými stavebními zálohami ve smyslu § 23 stanov, které se podle § 30 stanov vrátí členům až po rozchodu družstva a po uspokojení všech věřitelů. Rozsudek spatřuje další podvodné jednání všech obžalovaných v tom, že obžalované ženy a Antonín P. vymáhali v září 1925 v dorozumění a na návod svých manželů (své matky) a za jejich spolupůsobení na základě oněch nesprávných dlužních úpisů domnělé pohledávky u soudu civilní žalobou, a že pak v době od října 1925 do jara 1926 vedli exekuci na nemovitý majetek družstva, když byli před tím obžalovaní St. a M. ve své funkci členů ředitelstva družstva při ústním jednání ze dne 19. září 1925 proti svému lepšímu vědomí uznali zažalované, žalobcům však vůbec nepatřící pohledávky. Tímto svým jednáním uvedli podle rozsudku všichni obžalovaní v omyl jednak notáře J-e, jednak okresní soud, by si přivlastnili nespravedlivý zisk a způsobili Antonínu V-ovi na jeho majetku škodu převyšující 2.000 Kč, kterou řečený také skutečně utrpěl.

Již ze srovnání těchto skutkových zjištění a závěrů rozsudkových se

shora již nastíněnými vývody zmáteční stížnosti je zjevným hlavní, ba zásadní rozdíl mezi stanoviskem, jež v otázce pro rozhodnutí o vině obžalovaných nejzávažnější zaujímá jednak rozsudek, jednak zmáteční stížnost. Kdežto rozsudek rozlišuje přesně, zda řečené pohledávky proti družstvu byly pohledávkami jeho členů či nečlenů, označuje zmáteční stížnost tuto okolnost celkovým smyslem svých vývodů za bezvýznamnou. Než toto hledisko zmáteční stížnosti nelze uvést v soulad se zásadami, jimiž je v té příčině ovládán především sám zákon o společenstvech. Již § 1 tohoto zákona vytyčuje jako jediný účel společného provozování podniků společenstev podporu výdělků nebo hospodářství »jejich členů«, k jehož dosažení má tudíž přímo a výhradně směřovati i veškerá činnost společenstva. V jeho § 88 je označeno přímo za přečin, rozšiřuje-li společenstvo svou činnost nebo svá jednání na jiné předměty než na ony, které jsou uvedeny v § 1 zákona. Tím nemá arciť býti řečeno, že společenstvo nesmí obchodování rozšířiti i na nečleny, vždy však musí se tak díti ve prospěch vlastních členů a není za žádných okolností přípustné rozšiřovati na nečleny veškerou činnost společenstva. (Tak rozh. čís. 1756 a 4985 sb. n. s. civ., viz též čís. 5264 téže sbírky.) Tento základní rys povahy společenstev zračí se důsledně i ve všech dalších předpisech zákona o společenstvech. Jelikož družstvo, o něž jde v souzeném případě, bylo podle § 1 stanov založeno jako společenstvo ve smyslu onoho zákona, je samozřejmo, že jednotlivá ustanovení jeho stanov jsou vesměs přizpůsobena obdobným předpisům zákona, nanejvýš není v nich ani jediného ustanovení, v němž by měl oporu názor zmáteční stížnosti, že nebylo na místě neb aspoň zapotřebí přísně rozlišovati, zda ony pohledávky byly pohledávkami členů družstva či pohledávkami toho kterého příslušníka jejich rodin. Jedním z nejvýmluvnějších dokladů této vůdčí zásady stanov družstva je ustanovení §§ 1 b) a 23, podle nichž může družstvo přijímati záručité úsporné vklady na běžný účet od členů, a to dokonce jen od těch, kteří hodlají nabýti vlastních domů rodinných. Ve čtvrtém odstavci § 23 stanov uvádí se jednak že modalita záručení budou stanovena valnou hromadou po návrhu představenstva a dozorčí rady, jednak že člen i družstvo mohou vklady vypovědět na půl roku předem, že však, jakmile družstvo přikročilo ke stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno jakékoli vydání, pokládá se vklad za nevypověditelnou zálohu stavební. (V této spojitosti jest se zmíniti i o rozh. čís. 5462 sb. n. s. civ., podle něhož stává se vklad člena bytového a stavebního družstva nevypověditelným jen tehdy, bylo-li přikročeno ke stavbě domu právě pro něho.) Rozsudek pak zjišťuje, že celá stavební akce družstva spočívala na předpokladu, že družstvo obdrží státní podporu ve smyslu tehdy platných předpisů o stavebním ruchu, zákona ze dne 11. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. a prováděcího nařízení k tomuto zákonu, vládního nařízení ze dne 21. května 1921, čís. 191 sb. z. a n., totiž ve formě státní záruky za zápůjčku ve výši 80% stavebního nákladu, a že družstvo počítalo s tím, že tuto záruku převezme stát za zápůjčku družstva u spořitelního a záloženského spolku v Č., kdežto zbytek stavebního nákladu

měl býti ohledně 10% uhrazen zápujčkou bez státní záruky, ohledně dalších 10% pak příspěvky (vklady) členů družstva, přihlásivších se ke stavbě domů. Těmito členy byli podle rozsudkového zjištění obžalovaní Š., K., St., Vilém R., M., B., P-ová a Sl., dále P. a Sv., na něž vztahuje se zcela nepochybně i další rozsudkové zjištění, podle něhož se členové družstva, pokud se přihlásili ke stavbě, do postavených domků i nastěhovali. Jak rozsudek dále zjišťuje, dostáli jmenovaní své povinnosti, opatřiti 10% stavebního nákladu, tím, že ukládali u družstva úsporné vklady po rozumu § 23 stanov a přispívali mimo to ke stavbě tím, že společně s příslušníky svých rodin pomáhali při pracích. Zároveň dospívá rozsudek k závěru, že úsporné vklady členů družstva, přihlásivších se ke stavbě domů, jest vzhledem k tomu, že byly splněny předpoklady čtvrtého odstavce § 23 stanov, pokládati za nevypověditelné stavební zálohy, k čemuž jest připomenouti, že rozsudek zřejmě, a to právem, pokládá za splnění i podmínku, shora podle rozh. čís. 5462 sb. n. s. civ. dále vytčenou, že každý z oněch 10 domků byl stavěn i postaven právě pro dotčeného člena družstva.

Z výtek a námitek, jimiž napadá zmateční stížnost tato skutková zjištění i právní závěry rozsudkové porůznu s hlediska důvodů zmatečnosti podle čís. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., neobstojí ani jediná. Tomu je tak zejména, pokud jde o námitku, že rozsudek označuje řečené pohledávky nesprávně za nevypověditelné stavební zálohy shora jmenovaných členů družstva. Zmateční stížnost jednak vytýká, že rozsudek, který čerpá tento závěr jen z ustanovení §§ 23 a 30 stanov, ocitá se takto v rozporu s celkovým doslovem stanov, najmě s jejich §§ 19 d), 22, 23, 28 a 30, jednak shledává řečený závěr mylným i po stránce právní. Ve svém celku směřují však vývody zmateční stížnosti, a to i v části, která je označena jako uplatňování rozporu se spisy (se stanovami družstva) jakožto domnělého důvodu zmatku podle čís. 5 § 281 tr. ř., vesměs jen proti výkladu, jehož se v rozsudku dostalo předpisům §§ 23 a 30 stanov, který však zmateční stížnost označuje neprávem za mylný a za nesprávný. Dovolávajíc se příručky Karla Veitha: »Rádce stavebních a bytových družstev«, zmateční stížnost namítá především, že v rozsudku jsou dotčení členové družstva označováni mylně jako čekatelé vzhledem k tomu, že čekatelem ve smyslu stanov stává se podle oné příručky člen družstva, skládající družstvu zálohy na budoucí trhovou cenu domu, teprve tehdy, když podpíše závazné prohlášení, že tato záloha je družstvu také zárukou za převzaté jím povinnosti ohledně stavby rodinného domku pro dotčeného člena, že totiž ke konci tohoto jednání musí člen prohlásiti, že se jako čekatel vzdává práva, vyhrazeného mu stanovami, vypovědět členství, po celou dobu, než splní veškeré povinnosti, které mu vzejdou proti družstvu stavbou jeho rodinného domku, a že teprve zápisem řádného a podrobného protokolu o takovéto dohodě do knihy zápisů družstva stane se dotýčný člen čekatelem a družstvo může mu teprve tehdy vydati buď řádnou smlouvu nebo závazný přípis. Námitce nelze přiznati oprávnění. Rozsudek arcit' nezjišťuje, že dotčené osoby podepsaly závazné prohlášení takového obsahu nebo se jinak platně zavázaly

převzítí rodinné domky pro ně družstvem stavěné do soukromého vlastnictví, nelze však ani tu přehlížeti, že pro obor práva trestního stačí rozsudkové zjištění, podle něhož se oni členové družstva, hodlající nabýti podle stanov vlastního (rodinného) domu, nejen ke stavbě těchto domů přihlásili a se do nich nastěhovali, nýbrž i plnili povinnosti, jim z těchto přihlášek vzešlé, najmě arci povinnost opatřiti 10% stavebního nákladu. Zmateční stížnost poukazuje dále na ustanovení § 2 stanov, který prý vedle 200 Kč závodních členských podílů rozlišuje trojí druh příspěvků: 1. súročitelné úsporné vklady, 2. nevypověditelné zálohy stavební, 3. jiné zálohy na rodinné domky. Zdůrazňujíc, že tyto »jiné zálohy na domky« jsou bez zvláštního ujednání nejen vypověditelné, nýbrž mohou, nedojde-li ke konečné kupní smlouvě, podle zásad §§ 1048, 1247 a 1447 obč. zák. (?) i zpět býti požadovány, a vycházejíc i tu (se svého stanoviska arci důsledně) z předpokladu, že ani tu nesejde na tom, zda zálohu poskytl člen družstva či někdo jiný za něho, zmateční stížnost vytýká jako další nesprávnost rozsudku, že podle něho je »nevypověditelnou zálohou stavební« vše, co dali účastníci na stavby družstva. Zmateční stížnost je však i tu na omylu, neboť v pravdě pokládá rozsudek za nevypověditelné stavební zálohy ve smyslu § 23 stanov jen úsporné vklady, které ukládali členové u družstva, by dostáli své povinnosti, opatřiti 10% stavebního nákladu, s připočtením částek po 2.250 Kč, jež byly jim připsány k dobru za stavební práce. Nelze proti tomu nic namítati, neboť podle druhého odstavce § 26 provád. nař. čís. 191/1921 mohou vlastní prostředky, jimiž musí stavebník přispěti k úhradě stavebního nákladu, záležitosti i v práci, kterou stavebník přispěje k provedení stavby, a není zajisté závady, by v případech, v nichž je stavebníkem veřejnoprávní korporace nebo veřejnoprávní ústav neb obecně prospěšné stavební sdružení (viz § 16 provád. nař.), o něž šlo podle rozsudkového zjištění i v souzeném případě, nebylo řečeného ustanovení obdobně použito i ohledně člena sdružení, hodlajícího nabýti vlastního (rodinného) domu. Rozsudek vychází při tom zřejmě z téhož předpokladu, který v něm, pokud jde o zápůjčky na hotovosti, došel výslovného výrazu, že i práce konali příslušníci rodin členů družstva nikoli pro družstvo, nýbrž pro jeho člena. Ve výsledcích průvodního řízení má tento předpoklad dostatečnou oporu, tak ve výpovědi svědka Jana T-a, který uvedl výslovně, že on sám i jeho otec konali práce pro svědkovu sestru, obžalovanou Marii Sv-ovou, která je za tyto práce platila a stravovala, svědkovi že platila kromě stravy 150 Kč týdně. Za tohoto rozsudkem po stránce skutkové bezvadně zjištěného stavu věcí dovozuje tudíž zmateční stížnost ve zřejmé snaze, by na pohledávky manželek obžalovaných členů družstva a Antonína P-e bylo nazíráno jako na domělé »jiné zálohy na rodinné domky« ve smyslu § 2 stanov neprávem, že tyto zálohy jsou bez zvláštního ujednání vypověditelné. Nehledíc totiž k tomu, že ono ustanovení stanov, které vlastně vypočítává jen různé složky provozovacího kapitálu družstva, nemluví o jiných zálohách na rodinné domky, nýbrž jen zcela všeobecně o »jiných platech«, je zejména z onoho shora již řečeného šestého odstavce § 26 stanov, podle něhož

jest ve výroční rozvaze družstva jako dluh kromě úsporných vkladů a nevypověditelných stavebních záloh uvésti i jiné splátky na domy vlastní (rodinné), zcela nepochybně zjevno, že veškerými těmito různými platy jsou míněny bezvýjimečně jen platy (splátky, zálohy) členů družstva, hodlajících nabýti ve smyslu § 1 b) stanov vlastního rodinného domu, že tedy není přípustno pořadovat pod řečený pojem i platy, které učinil na stavbu někdo jiný, třeba snad šlo o příslušníka rodiny takového člena družstva. Je to patrné i z předpisu třetího odstavce § 23 stanov, podle něhož nesmí úhrn vkladů téhož člena (t. j. úsporných vkladů člena, hodlajícího ve smyslu § 1 b) a prvního odstavce § 23 stanov nabýti vlastního (rodinného) domu), býti vyšší, než tržová cena neb úhrnný náklad na dům, jehož vlastnictví hodlá ukladatel nabýti. Nejdůležitějším jest arci ono shora již citované ustanovení čtvrtého odstavce § 23 stanov, podle něhož mohou sice člen i družstvo ony vklady na půl roku předem vypovědět, vklad pokládá se však za nevypověditelnou zálohu stavební, jakmile družstvo přikročilo ke stavbě vlastního (rodinného) domu a jakmile bylo na ni učiněno vydání. Měloť tímto ustanovením zřejmě býti řečeno, že úsporný vklad až dotud vypověditelný přechází po splnění právě nastíněných předpokladů přímo automaticky v nevypověditelnou zálohu stavební, v kterémžto smyslu vykládá řečené ustanovení správně i rozsudek, kdežto zmateční stížnost má nesprávně za to, že tato nevypověditelnost musí býti zvlášť ujednána. Pozornosti nalézacího soudu neunikla však ani další námitka obžalovaných, zmateční stížností znovu uplatňovaná, že ony úsporné vklady členů družstva nebyly vklady nevypověditelnými ve smyslu § 23 stanov proto, že prý nešlo o vklady zúročitelné ve smyslu prvního odstavce téhož §. Rozsudek nezjišťuje sice, že valná hromada družstva stanovila podle čtvrtého odstavce § 23 stanov modalitu zúročení oněch vkladů a že tyto modalitty byly podle § 28 stanov vyhlášeny, což zmateční stížnost označuje rovněž za nezbytné, rozsudek usuzuje však případně nejprve všeobecně, že zúročitelnost vkladů není podmínkou jejich nevypověditelnosti, pokud pak jde o souzený případ, dovozuje neméně vhodně, že nebylo ani důvodu usnášeti se o modalitách zúročení vzhledem k tomu, že vkladů bylo upotřebeno k nákupu materiálu, kdežto částky, které se čekatelům připsaly k dobru za vykonané práce jako zálohy na stavbu, družstvo rovněž úrokovati nemohlo. Proti těmto zjištěním, pokud se týče závěrů rozsudkovým povahy po výtce skutkové zmateční stížnost přímých námitek nečiní. Jelikož se podle § 30 stanov členům v případě rozchodu družstva nevyplatí více než závodní podíly, kdežto to, co ze jmění družstevního přebude po uspokojení všech věřitelů a po navrácení splatných podílových částek členů, odevzdá se úplně a beze vší podmínky jen k účelům obecně prospěšným, nelze nepřisvědčiti i dalšímu rozsudkovému závěru, podle něhož i stavební zálohy podílových členů navrátí se jim až po rozchodu družstva a po uspokojení všech věřitelů. Přinášíť tento důsledek s sebou již sám nevypověditelnost oněch záloh ve spojení s úvahou, že členové, kteří by přes to, že ukládáním vkladů plnili jen svoji povinnost, přispěti k částečné úhradě stavebního nákladu, nabyli vlasí.

nictví k ročním domkům, postaveným družstvem, jimž by však zároveň byly jejich úsporné vklady (stavební zálohy) vráceny, byli by takto bezdůvodně, po případě na úkor věřitelů družstva obohaceni. O ustanovení § 30 stanov družstva praví se v rozsudkových důvodech případně, že odpovídá předpisu § 48 zákona o společenstvech, z něhož vychází jasně na jevo, že (v případě zrušení společenstva, družstva) uspokojí se nejprve věřitelé družstva a že teprve z toho, co přebude, splatí se členům, co zaplatili na podíly, jelikož zákon považuje člena družstva po stránce materiální za tichého společníka, jemuž jest podle obdoby § 1197 obč. zák. a čl. 253 obch. zák. bráti podíl na ztrátě i na zisku až do výše splaceného nebo dlužného vkladu (správně podílu), z čehož však dovozuje rozsudek neméně správně, že podíloví členové družstva neměli před zaplacením pohledávky V-ovy ani nároku na realizaci svých nevypověditelných vkladů, které se staly majetkem družstva. Nelze tudíž seznati, proč by se rozsudek, pokud označuje vklady za nevypověditelné stavební zálohy, ocital v rozporu ať již se stanovami družstva jako celkem nebo s jednotlivými jejich ustanoveními, uvedenými ve zmateční stížnosti, an naopak řečený závěr nachází v ustanoveních §§ 23 a 30 stanov přímou oporu, kdežto v jediném ustanovení § 19 lit. d) stanov, které zbývá, je jen znovu uvedeno právo členů, hodlajících nabýti vlastního domku, by ukládali u družstva zálohy, které se staly majetkem družstva. I v tomto bodě napadá tedy zmateční stížnost rozsudek jak výtkou domnělého rozporu se spisy (se stanovami družstva) tak námitkou omylu právního s hlediska důvodů zmatečnosti podle čís. 5 i 9 a) § 281 tr. ř. neprávem. Ze všech těchto úvah vyplývá pak i lichost námítky vznesené obhajobou teprve při zrušovacím roku, že i manželé (po případě Jana P-ová) mohly pohledávky uplatniti a dáti si je zajistiti; vždyť ani tu si neuvědomuje obhajoba výzvu am § 23 stanov, podle něhož může býti vklad přijat jen na běžný účet, nikoliv na vkladní knížku, ani proti jistotě, a kromě toho jest tento vklad, jakmile se započalo stavěti, nevypověditelným, tedy nikdy pro čekatele žalobou a exekucí vydobyitelným.

Při hlavním přelíčení v prvé stolici trvali arcí téměř všichni obžalovaní na tom, že o nevypověditelnosti vkladů nevěděli, že se o ní nemluvílo a pod., a není pochybnosti o tom, že tato jejich neznalost obsahu stanov vůbec a ustanovení jejich § 23 zvlášť by mohla míti význam skutkového omylu, vylučujícího ve smyslu § 2 písm. e) tr. zák. jejich podvodný úmysl a tím ovšem i přiřitatelnost jejich jednání za podvod. V tomto směru zjistil však nalézací soud způsobem s hlediska předpisu druhého odstavce § 258 tr. ř. bezvadným na základě doznání obžalovaného Jana M-ě, vztahujícího se na všechny obžalované, že všem obžalovaným, kteří uplatnili proti družstvu řečené pohledávky, bylo dobře známo, že zálohy svých manželů (syna) uplatňovati nemohou; rozsudek zdůrazňuje v téže spojitosti zároveň, že těmto obžalovaným bylo i dobře známo, že nemají proti družstvu žádný nárok, že uplatňují proti němu pohledávky, které jim nepříslušely, nýbrž patřily ve skutečnosti (jako ne-

vypověditelné stavební zálohy) jejich manželům, pokud se týče matce. Subjektivními názory soudem pominutých svědků Aloise L-a, Jana T-a, Jana G-e a Antonie Š-ové nemusil se soud obírat, jelikož nikdo z nich netvrdil určité okolnosti, z nichž by vyplývala nevědomost obžalovaných o nevypověditelnosti vkladů. Že se předchozí zjištění rozsudku vztahuje i na ostatní obžalované, kteří jednali podle rozsudkového výroku ve vzájemném dorozumění s první skupinou obžalovaných a je dokonce k jejich podvodnému jednání navedli a při něm spolupůsobili, plyne ze skutečnosti před tím rozsudkem bezvadně zjištěné a zmateční stížností přímo ani nepopřené, že žádná z obžalovaných žen ani Antonín P. nezapůjčili peníze družstvu, nýbrž svým manželům, P. své matce, a že žádný z nich nemůže tvrditi, že dal peníze družstvu v úmyslu, by zavázal družstvo a že žádal a dostal od funkcionářů družstva potvrzení o zaplacené částce, že nikdo z nich nebyl nikdy v obchodním spojení s družstvem, neměl tudíž za ním ani pohledávky. Rozhodně však jest odmítnouti na-prosto bezpodstatnou domněnku zmateční stížnosti, že rozsudek vykládá pojmy a předpisy práva civilního jednostranně vesměs jen v neprospěch obžalovaných a že tomu tak jest zejména, pokud rozsudek, vycházející z předpokladu, že by přítomnost obžalovaných členů družstva při sepsání dlužních úpisů ve prospěch jejich manželek a syna mohla znamenati předchozí postup jejich pohledávek na posléz řečené, vyslovuje, opíraje se o předpis § 1394 obč. zák., názor, že členové družstva nemohli přenést více práv než ve skutečnosti sami měli, že tedy nebyli oprávněni postoupiti své pohledávky bezpodmínečně, nýbrž jen s podmínkou ve smyslu § 23 stanov, totiž jako pohledávky nevypověditelné. Věcné námitky proti použití onoho předpisu na souzený případ zmateční stížnost vůbec nečiní, nehledíc ani k tomu, že rozsudkové důvody dovolávají se v téže souvislosti neméně případně i ustanovení § 83 zákona o společenstvech, podle něhož mohou nejen závodní podíly, nýbrž i vše ostatní, co bylo členu společenstva na základě společenstevního poměru připsáno k dobru, býti přeneseny na jiné (jen) se svolením představenstva, k němuž však v souzeném případě nedošlo. Dodati sluší, že i podle druhého odstavce § 25 stanov družstva lze závodní podíly postoupiti jiným osobám jen se svolením představenstva. Jelikož družstvo bylo podle § 1 svých stanov založeno právě jako společenstvo ve smyslu zákona o společenstvech, není zajisté závady, by onomu ustanovení § 25 jeho stanov nebyla přiznána platnost nejen ohledně závodních podílů, nýbrž i ohledně ostatních pohledávek členu za společenstvem, o nichž je řeč v § 83 zákona.

Neméně obšírnými vývody napadá zmateční stížnost rozsudkové zjištění, podle něhož byli podvodným jednáním obžalovaných v omyl uvedeni jednak notář Josef J., jednak okresní soud. Oběma těmito zjištěním vytýká zmateční stížnost s hlediska důvodu zmatku podle čís. 5 § 281 tr. ř. rozpor se spisy, neúplnost i rozpor vnitřní, rozsudkové zjištění, vztahující se na okresní soud, shledává mimo to, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čís. 9 a) téhož §, i právně pochybeným. Ani v tom ani v onom směru nelze jí přiznati oprávnění. Ve kterém bodě roz-

sudek odporuje sám sobě, není ve zmateční stížnosti vůbec naznačeno, kdežto výtku domnělého rozporu se spisy, t. j. s protokolem o svědecké výpovědi notáře J-e doličuje z valné části tím způsobem, že uvádí jako součásti této výpovědi údaje, jež svědek podle jednacího protokolu, který je v tom ohledu podle § 271 tr. ř. výhradně směrodatným a o jehož doplnění stěžovatelé nepožádali, vůbec neučinil. Tak neudal svědek, že mu bylo úplně jasno, jaké úřední jednání se od něho žádá, ani, že znal velmi dobře stanovy družstva, nanejvýš i jejich ustanovení o vypověditelnosti, že byl dobře, ba velmi dobře zpraven o celé věci a že při vyhotovování dluhopisů a jejich knihovním zajištění postupoval s úplnou znalostí věci, nanejvýš pak, že v něm nemohl vůbec vzniknouti omyl, dokonce ne takový omyl, který by v něm byli mohli vyvolati sami obžalovaní. Podle zápisu o jeho výpovědi v jednacím protokole uvedl svědek jen, že měl s družstvem již dříve styky a že i podle novinářských zpráv byl o něm informován, že o nevypověditelnosti vkladů s obžalovanými nemluvil, jsa toho mínění, že je to každému známo. Než k tomu nehledíc, byl notář uveden v omyl podle rozsudkového výroku Istivým předstíráním obžalovaných, že manželkám členů družstva a Antonínu P-ovi přísluší proti družstvu bezpodmínečně shora uvedené ve skutečnosti jim vůbec nepřislušející pohledávky, které byly nevypověditelnými stavebními zálohami obžalovaných členů družstva, dále Jana P-e a Františka S-y. V rozsudkových důvodech pak se praví, že obžalovaní ujišťovali notáře J-e při sepisování dluhopisů, že jejich tvrzení a tím i obsah dluhopisů je správný a že neodporuje ustanovení odpůřčího řádu. Tímto tvrzením obžalovaných je míněno jejich ujišťování, o němž je v rozsudkových důvodech bezprostředně na to řeč, že tu jde o pohledávky manželek (syna) proti družstvu, které nejsou k družstvu v poměru členském ani čekatelském, že tu tedy nejde o vklady čekatelů, t. zv. »přínosy«, rozsudek pak dospívá k závěru, že notář J. byl tímto Istivým jednáním obžalovaných uveden v omyl, že ony pohledávky manželek a syna jsou správné, že jim přísluší proti družstvu a že povstaly za dodaný materiál nebo poskytnutím peněz družstvu na materiál jakož i za práce, a že nejde o nevypověditelné stavební zálohy čekatelů. Jako bezdůvodné jest odnětí především pochybnosti, které se snaží zmateční stížnost vzbuditi na základě jednoho z údajů svědka J-e o správnosti rozsudkového zjištění, podle něhož byli při sepisování dlužních úpisů přítomni všichni obžalovaní. Neudalť svědek, jak se nesprávně uvádí ve zmateční stížnosti, že si vzpomíná jen na obžalovaného Sl-a, s nímž prý o věci v roce 1924 a později častěji jednal, nýbrž uvedl jen, že si z řady četných návštěv, které přicházely po té, když byl některé členy družstva, přišedší k němu v roce 1924, odkázal, zapamatoval jen obžalovaného Sl-a, naproti tomu udal výslovně, že číslice byly do dluhopisů dosazovány až za přítomnosti všech a je z jeho celkové výpovědi vůbec patrné, že při sepisování dluhopisů byli přítomni všichni obžalovaní, kteří to ostatně ani sami nepopírali. Že snad, jak zmateční stížnost zvláště namítá, notáře neinformovali všichni obžalovaní a každý z nich jednotlivě, nepadá na váhu vzhledem k rozsudkovému zjištění, podle něhož obžalovaní jed-

nali ve vzájemném dorozumění a za vzájemného spolupůsobení. Samo o sobě nachází však ono rozsudkové zjištění ve svědecké výpovědi notáře J-e jakožto celku plnou oporu a zmateční stížnost počíná si způsobem příčícím se předpisu druhého odstavce § 258 tr. ř., brojíc nepřipustně proti soudcovskému přesvědčení, vytrhujíc pod rouškou výtky domnělého rozporu se spisy a neúplnosti rozsudkových důvodů jakožto důvodu zmatku podle čis. 5 § 281 tr. ř. z celkové souvislosti řečené svědecké výpovědi některé obžalovaným zdánlivě příznivé údaje svědkovy. Tomu je tak zejména, pokud svědek udal, že se mohlo mysliti, že zápůjčky jsou přínosy, že však, vyšetřiv bedlivě celou věc, došel k přesvědčení, že jde skutečně o pohledávky manželek (a syna) proti družstvu, že pohledávka stavitele V-a je kryta, že tedy jednáním obžalovaných nikoho nepoškodí a že proto svolil k sepsání dluhopisů. Svědek uvedl dokonce, že měl dojem, že to obžalovaní dělají bezelstně a že nechťejí nikoho poškoditi, a udal, že se nepamatuje, zda slova »za dodaný materiál« (vyskytující se v dluhopisech) byla mu někým řečena či byl-li toho mínění, že jiná pohledávka proti družstvu není ani možná a že sám bez popudu jednotlivců navrhl (družstvu), by nechalo majetek družstevní rozparcelovati a by pak každý jednotlivce dal svou pohledávku vtělití na domek, ve kterém bydlil a který bude po splnění podmínek vlastnictvím jejím nebo manželů (matky). Než tyto údaje svědkovy pozbývají významu, příkládaného jim zmateční stížností, v souvislosti s dalšími jeho údaji, podle nichž upozornil přítomné, že i »kdyby čárečka na dluhopisu byla nepravdivá«, byl by celý dluhopis neplatný, a že je to mimo to podvod, a že v témž smyslu upozornil je znovu před podepsáním dluhopisu, k čemuž dodal, že snad jim přečetl celý dluhopis, rozhodně však jim říkal (sdělil) stručný obsah dluhopisu a upozornil je na důležité body, najmě ptal se každého jednotlivce, zda je jeho pohledávka proti družstvu pravá a nejedná-li se o vklad a prohlásil současně, že, kdyby mu byli (obžalovaní) řekli, že se jedná o vklady, byl by jim hned řekl, že to nijak zajistiti nejde. Již tato výpověď svědkova opodstatňuje plně onen rozsudkový závěr, napadený zmateční stížností, pro nějž rozsudek nikoli neprávem spatřuje další závažnou oporu, nasvědčující zároveň i zlému (podvodnému) úmyslu obžalovaných v posledním odstavci dluhopisu, jimi podepsaného, v němž obžalovaní prohlašují, že byli poučeni o ustanoveních odpůrčího zákona a stvrzují, že smlouva o zápůjčku neděje se ani na oko ani k obejití zákona ani ke zkrácení osob třetích. Celkem lze příslušné úvahy rozsudkové shrnouti v závěr, že notář J. byl oním lstivým předstíráním obžalovaných uveden v omyl přes veškeru opatrnost při sepisování dluhopisu, jím jako svědkem tvrzenou a i zmateční stížností zdůrazňovanou, pozbývá proto všeho oprávnění i její tvrzení, jakoby podle svědecké výpovědi notáře J-a nebyl v něm mohl vzniknouti zejména ani takový omyl, který by v něm mohli vyvolati sami obžalovaní.

Vývody, směřující proti rozsudkovému zjištění, podle něhož byl lstivým předstíráním obžalovaným v omyl uveden i okresní soud, nedolichuje zmateční stížnost důvod zmatku podle čis. 5 § 281 tr. ř., jí výslovně

i proti tomuto zjištění uplatňovaný, vůbec, nelze jí přisvědčiti ani, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle čís. 9a) § 281 tr. ř. dovozuje, že, byly-li pohledávky po právu, nelze říci, že soud byl uveden v omyl tím, že byly pohledávky zažalovány a byly o nich na základě přednesu žalující strany a uznání strany žalované vymoženy a soudem vyneseny uznávací rozsudky. Především vychází zmateční stížnost i tu z předpokladu, jehož mylnost a neoprávněnost zajisté znovu doličovati netřeba, že stačilo, že pohledávky samy o sobě byly po právu, že však bylo lhostejné, zda pohledávky příslušely členům družstva či příslušníkům jejich rodin. Dále přehlíží zmateční stížnost rozsudkové zjištění, zbudované na svědecké výpovědi přednosty okresního soudu Dr. Josefa K-ého, podle něhož byl i on sám jako civilní soudce uveden v omyl tím, že mu v civilních sporech bylo i funkcionáři žalovaného družstva (podle rozsudkového výroku jde tu o obžalované St-a a M-ě), i žalujícími stranami tvrzeno, že zažalované pohledávky vznikly dodáním materiálu za ceny uvedené v dluhopisech, což svědek uvedl i v protokole. O obou těchto obžalovaných praví se v rozsudkových důvodech výslovně, že, dostavivše se k ústnímu jednání jménem družstva jako členové jeho ředitelstva, uznali zažalované pohledávky proti svému lepšímu vědomí, vztahuje se tudíž i na tento jejich krok nepochybně i charakteristika, již se dostává jednání oněch čtyř obžalovaných (St-a, M-ě, Sl-a, a Jana R-a), kteří vystupovali v těchto věcech družstva ve funkci členů jeho ředitelstva, a podle níž řečení obžalování těchto svých funkcí využívali, jednajíce podle důvodného přesvědčení soudu ve vzájemném dorozumění s ostatními obžalovanými. Nehodí se proto na jednání obžalovaných rozhodnutí býv. zruš. soudu víd. (č. 2646 nové řady sbírky Novákovy), jehož se dovolává zmateční stížnost. Neboť třeba jest v zásadě připustiti, že pouhé zažalování neplatné pohledávky a tvrzení nepravdivých skutečností v civilním sporu není samo o sobě podvodným jednáním, nešlo tu o pouhé zažalování pohledávek po právu nepozůstávajících a o pouhé tvrzení nepravdivých skutečností v civilním sporu, nýbrž o vzájemně se doplňující, na obapolném dorozumění spočívající a podle dalšího rozsudkového zjištění k poškození třetí osoby, na oněch sporech nesúčastněné (Antonína V-a) směřující jednání obou procesních stran, které nad to tvořilo jen jednu složku řady dalších podvodných jednání obžalovaných.

Zmateční stížnost vytýká, že nalézací soud přehlédl, pokud se týče nesprávně a proti spisům vyložil jednak svědeckou výpověď notáře Dr. Ferdinanda P-e, jednak dopis ze dne 26. listopadu 1925, zaslaný mu zástupci družstva. Z údaje svědkova, podle něhož je možné, že zástupci družstva navrhli před ním staviteli V-ovi, že mu odevzdají veškeré domky, vyplatí-li družstvu, čím přispěly na stavbu ženy členů družstva, usuzuje zmateční stížnost jednak, že se tehdy mluvilo o jmění manželek, nanejvýš však, že obžalování, nabídnuvše V-ovi domky, neměli úmysl ho zkrátiti, dalším dokladem nedostatku tohoto jejich úmyslu je pak zmateční stížnosti obdobná nabídka dopisu: »jediné východisko by bylo, kdyby p. stavitel nám je (domky) nechal prodati v dražbě a nebo nám vyplatil naše peníze, co jsme do staveb vložili a my bysme od domků

upustili». Zároveň dovozuje zmateční stížnost z tohoto dopisu, že obžalování nijak nezatajovali V-ovi vedení dražeb, a namítá, že opačné zjištění rozsudkové odporuje spisům. Vývody zmateční stížnosti mohly by míti význam nanejvýše jako uplatňování výtky neúplnosti rozsudku jakožto důvodu zmatku podle č. 5 § 281 tr. ř. a i to jen pokud jde o onen svědecký údaj Dr. P-e, o němž se rozsudkové důvody nezmiňují. Jako zákonu (§ 288 č. 3 tr. ř.) vyhovující doličování onoho důvodu zmatečnosti hmotněprávní neobstojí řečené vývody již proto, že tu jde zřejmě o výtku neúplnosti rozsudku výhradně jen po stránce skutkové. Onen svědecký údaj Dr. P-e mohl však nalézací soud právem pominouti již vzhledem k jeho naprosté neurčitosti, an svědek dotčené skutečnosti přímo vůbec nedosvědčil, nýbrž připustil jen možnost, že se sběhla, aniž se mohl vysloviti, kdy a jakým způsobem a kterými slovy se tak stalo. Co se však týče dopisu ze dne 26. listopadu 1925, stačí poukázat k tomu, že soud námitku obžalovaných, že V. věděl o dražbách domků, opřenou o obsah dopisů notáře Dr. P-e V-ovi ze dne 28. listopadu 1925, kryjící se v podstatě s obsahem onoho dopisu ze dne 26. listopadu 1925, odmítá věcně případnou úvahou, že ani v jednom ani v druhém z těchto dopisů není řeč o tom, že ženy čekatelů něco do staveb vložily, ani z nich V. nemusil poznati, že jde o dražby, které vedly manželky členů družstva. Za tohoto stavu věcí rozsudkem po stránce skutkové i ve směru právním bezvadně zjištěného, shledal soud právem, že vše, co obžalování v době od 5. října 1924 do jara 1926 podnikli, stalo se takřka soustavně k tomu cíli, by stavitel V. byl připraven o svou pohledávku. Podle rozsudkového zjištění obžalování, když V. naléhal na zaplacení své pohledávky, vidouce zoufalou finanční situaci družstva, radili se mezi sebou již před 5. říjnem 1924, jakým způsobem by mohli V. podvésti a družstevní domky, postavené jeho penězi, dáti připsati sobě, výsledkem těchto porad pak bylo usnesení některých obžalovaných ze dne 5. října 1924. Jak rozsudek dále zjišťuje, nevěděl V. o těchto manipulacích obžalovaných, nýbrž dověděl se teprve dne 11. března 1926, tedy až asi za dva měsíce po (exekčním) prodeji domků náhodou, že všech 10 domků bylo již prodáno a že družstvo nemá již majetku, a nasvědčuje společnému podvodnému úmyslu obžalovaných podle rozsudkových důvodů i to, že celou onu akci před V-em tajili přes to či spíše patrně právě proto, že byli poučeni nejen notářem J-em, nýbrž před tím již také Dr. Božetěchem P-ou, který na poznámku, že by bylo dobře zajistiti dluhopisy knihovně částky čekateli investované, jim to rozhodně zradil, upozorniv je, že by to bylo odporovatelné. Podvodný úmysl obžalovaných odvozuje rozsudek z toho, že se členové družstva, seznavše, že V. miní věsti pro svou pohledávku exekuci, zbavili také skoro všeho ostatního svého majetku (správně patrně majetku družstva) tak, že mimo hyperochu v celkové výši asi 22.000 Kč nezůstalo pro uspokojení V-ovo nic. Na základě těchto i celé řady dalších skutečností dospěl nalézací soud k přesvědčení, že obžalování jednali ve vzájemném dorozumění a za vzájemného spolupůsobení vesměs v úmyslu podvodném, jednak, by si přivlastnili nespravedlivý zisk, jednak by způsobili V-ovi na jeho

majetku škodu převyšující 2.000 Kč, kterou tento podle rozsudkového zjištění ve výši nejméně 300.000 Kč také skutečně utrpěl, a ježto i po stránce objektivní nezávadně vysloveno, že dány jsou tu předpoklady zločinu podvodu, bylo zmateční stížnost, pokud napadla tento bod rozsudkového výroku, zavrhnouti jako bezdůvodnou, pokud se týče jako ne po zákonu, tedy vůbec neprovedenou.

II.) Další vývody zmateční stížnosti směřují proti rozsudkovému výroku, jímž bylo uznáno na vinu obžalovaných Čenka K-a, Jana M-ě, Františka St-a a Viléma R-e ve směru přečinu úpadku z nedbalosti podle § 486 čís. 2 tr. zák., jehož se dopustili podle rozsudku jako členové ředitelstva Bytového a stavebního družstva pro Č. a okolí. Podle rozsudkového výroku poškodili obžalovaní věřitele družstva v oné funkci v druhé polovici roku 1925 tím, že vědouce, že družstvo je neschopné platiti, platili dluhy, zřídili zástavu a nenavrhli v čas vyrovnací řízení nebo vyhlášení úpadku. Zrušovací soud se přesvědčil, že v otázce promlčení tohoto trestného jednání, jehož jest soudům dbáti z úřední povinnosti v kterémkoli období řízení, zrušovacímu soudu tudíž i v řízení zrušovacím, bylo zákona v neprospěch obžalovaných použito nesprávně způsobem, opodstatňujícím při veřejném roku uplatněný důvod zmatečnosti podle čís. 9 b) § 281 tr. ř. Promlčujeť se přečin podle § 486 čís. 2 tr. zák. podle § 532 tr. zák. v jednom roce a je pro počátek promlčení rozhodnou doba, kdy byla ukončena trestná činnost, tak, že za dobu spáchání deliktu jest pokládati okamžik, kdy byl proveden poslední úkon protizákonného jednání, tedy tu doba, kdy pachatel učinil poslední dluh nebo splátku nebo zřídil zástavu nebo posléze nenavrl, pokud se tak ještě v čas státi mohlo, vyrovnací řízení nebo vyhlášení úpadku (rozh. č. 2067, 3012 sb. n. s.). Rozsudek spočívá tu na nesprávném použití zákona, k čemuž jest zdůrazniti především, že z věcně se sbíhajících trestných činů, o něž jde i v souzeném případě, promlčeje se každý samostatně tak, že zahájením trestního řízení pro jeden z nich nepřerušuje se promlčení ostatních (Rozh. č. 652, 3285 sb. n. s.). Podle prvního odstavce § 531 tr. zák. zaniká vyšetřování i trest, nebyl-li vinník, počínajíc okamžikem spáchaného trestného činu, v promlčecí době § 532 tr. zák. tuzemským trestním soudem vzat do vyšetřování tak, že promlčení se přerušuje soudcovskými úkony, v § 531 tr. zák. arci jen příkladno uvedenými (rozh. č. 2438, 2961 sb. n. s.). Státní zastupitelství podalo obžalobu pro přečin podle § 486 čís. 2 tr. zák. teprve dne 30. ledna 1928, tedy až po uplynutí jednorocní promlčecí lhůty, aniž kdy před tím navrhlo, by proti dotyčným obviněným bylo zahájeno trestní řízení pro onen přečin nebo by zavedené již trestní řízení bylo naň dodatečně rozšířeno. Důsledek tohoto jeho opomenutí jeví se v tom, že z oněch obžalovaných nebyl při svých dřívějších výsleších ze dne 27. dubna a 11. května 1926, dále 31. ledna 1927 žádný slyšen o onom obvinění, vzneseném proti nim teprve později (v obžalovacím spise), obžalovaný Jan M. byl dokonce poprvé vůbec slyšen až po podané obžalobě, dne 22. června 1928 a neučinil ani jediný z nich ve svých výpovědích údaj, který by měl sebe menší souvislost s řečeným obviněním,

tak že poprvé byli o něm slyšeni všichni vlastně teprve při hlavní.n přelíčení dne 28. března 1929, tedy dávno po uplynutí promlčecí lhůty. Jelikož dále podle obsahu rozsudku i spisů není opory pro předpoklad, že snad obžalovanými nebyla splněna některá z podmínek vytčených pod písm. a) a b) druhého odstavce § 531 tr. zák., že totiž obžalovaní mají posud v rukou prospěch ze svého trestného činu nebo že neposkytní náhradu škody, tímto jejich trestným činem způsobené, ano ze spisů vychází na jevo, že obžalovaní Čeněk K., Jan M., František St. a Vilém R. vůbec nemají soukromý majetek, z něhož by škodu hradili, jsouce zcela nemajetní, a jelikož je ze spisů patrné, že všichni čtyři obžalovaní jsou až doposud zachovalí, tak že tu je ohledně nich i další předpoklad podle § 531 písm. c) tr. zák., bylo z důvodu čís. 9 písm. b) § 281 tr. ř. odůvodněné zmáteční stížnosti vyhověti, dotýčný odsuzující výrok zrušiti a obžalované pro onen přečin zprostiti.

### Čís. 3708.

**Majitel baru trestně zodpovídá podle § 45 původcovského zákona, byly-li kapelou jím najatou v jeho podniku hrány chráněné skladby.**

**K přičitatelnosti činu po stránce subjektivní stačí dolus eventualis, záležející v tom, že pachatel, věda, že v jeho podniku byly hrány skladby chráněné, neučinil žádné opatření, ani nezakázal, by kapelou jím najatou nebyly hrány.**

**Oprávnění ochranného sdružení autorského čl. skladatelů, spisovatelů a nakladatelů hudebních k stíhání zásahů do práva původcovského za jeho členy (§ 16 původcov. zákona).**

(Rozh. ze dne 19. prosince 1929, Zm II 256/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmáteční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu trestního v Brně ze dne 6. května 1929, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle § 45 původcovského zákona, zrušil napadený rozsudek jako zmátečný a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

### Důvody:

Napadený rozsudek nezakládá se na omylu, pokud uznal, že obžalovaného jako majitele baru může stíhati trestní zodpovědnost podle § 45 původcovského zákona, ježto byly kapelou jím najatou v jeho podniku hrány chráněné skladby. Rozsudek vychází též ze správného stanoviska právního, pokud pokládá za postačitelý k přičitatelnosti činu po stránce subjektivní dolus eventualis, zračící se v tom, že pachatel, věda, že v jeho podniku hrány byly skladby chráněné, neučinil žádné opatření, ani nezakázal, by skladby chráněné kapelou jím najatou nebyly hrány. V těchto směrech shodují se právní úvahy soudu první stolice s judikaturou nejvyššího soudu, jak obzvlášť v podobném případě se projevila v rozh. čís. 2813 sb. n. s. a stačí proto na důvody tohoto rozhodnutí odkázati.